

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ ВОПЫТУ НА КВАЛІФІКАЦЫЙНЫМ ЭКЗАМЕНЕ**

М. І. Запрудскі
[/zaprudskyn@mail.ru/](mailto:zaprudskyn@mail.ru)

Дадзены артыкул можна лічыць працягам матэрыялу, які надрукаваны ў папярэднім нумары часопіса і дае парады па абагульненні настаўнікам свайго вопыту работы. На экзамене гэты вопыт пажадана пераканаўча прэзентаваць. Для гэтага, па-першае, патрэбна распрацаваць урок; па-другое, прадставіць яго і вопыт у цэлым падчас вуснага адказу.

1. Аб напісанні ўрока

Вядома, што на распрацоўку ўрока настаўніку, які экзаменуецца, даецца 1,5 гадзіны (тэма вызначаецца з дапамогай лёсавання). Ён пры гэтым мае вучэбную праграму і падручнік. Думаю, што члены камісіі будуць не супраць, калі настаўнік будзе карыстацца смартфонам, які дазваляе выбраць у інтэрнэце да ўрока відэаролік ці іншы ілюстрацыйны матэрыял.

На экзамене члены камісіі далёка не заўсёды былі задаволены тым, што і як педагогі прэзентуюць падчас свайго выступлення. Галоўная прычына гэтай незадаволенасці часцей за ўсё заключалася ў тым, што пры распрацоўцы ўрока экзаменаваны не адлюстроўвалі ў ім вядучую ідэю свайго вопыту. Можна было б назваць і іншыя тыповыя памылкі, але, думаецца, лепш напісаць парады, каб гэтыя памылкі не паўтараліся, каб настаўнікі не страчвалі балы. Пры распрацоўцы ўрока пажадана ўлічваць наступныя рэкамендацыі:

1. Уявіце сабе свой клас, для якога вы збіраецеся распрацаваць урок, а таксама сітуацыю, у якой ён будзе праводзіцца (які па ліку; пасля якога; ці дастатковая ў вучняў матывацыя да вывучэння фізікі і матэматычнай падрыхтоўка, каб паспяхова рашаць фізічныя задачы; ці ёсць неабходныя фізічныя прылады; ці ёсць у кабінэце выхад у інтэрнэт і г. д.). Пэўна, кожны настаўнік разумее, што план урока павінен быць зарыентаваны на канкрэтных вучняў, адпавядаць умовам, у якіх яго плануецца праводзіць, а не насіць абстрактны характар.

2. Карыстаючыся вучэбнай праграмай і разумеючы ўзровень вучняў, сфармулюйце і запішыце пазнавальную мэту. Гэта пажадана зрабіць з дапамогай наступных клішэ (на ваш выбар):

- плануецца, што к заканчэнню ўрока вучні будуць ведаць..., умець...;
- вучні змогуць...,
- вучні будуць валодаць спосабам...

3. Падумайце, як вы зробіце, каб вучні даведаліся сваю мэту на ўрок. Вы яе можаце ім паведаміць, запісаць на дошцы або дапамагчы яе «вырасціць» самім. У многіх выпадках гэта магчыма; напрыклад, пры вывучэнні чарговага закона. Усе фізічныя законы вывучаюцца па адным алгарытме, таму па тэме ўрока вучні лёгка назавуць, што к заканчэнню ўрока яны павінны будуць ведаць. Прынцыпова важна, каб вучні ведалі сваю мэту на ўрок. Запішыце мэту словамі вучняў: *я буду ведаць..., буду ўмець ... або змагу...*

4. Запішыце, як напрыканцы ўрока вучні даведаюцца і вы даведаецеся, што мэта дасягнута: як будзе арганізаваны і па якіх пытаннях, заданнях выхадны кантроль і, пры неабходнасці, карэкцыя.

5. Запішыце, якія выхаваўчыя і развіцёвыя задачы на гэты ўрок вы перад сабой паставілі. Чаму менавіта гэтыя? Пры гэтым кіруйцеся, калі ласка, наступнымі правіламі:

- карыстайцеся дзеясловамі: *садзейнічаць, стварыць умовы, спрыяць*;
- пішыце толькі тое, на што рэальна на гэтым уроку можна працаваць, чаго бракуе ў выхаванні і развіцці навучэнцаў (2–3 задачы);
- прыдумайце і запішыце сродкі або сітуацыі, з дапамогай якіх задачы будуць вырашацца (напрыклад, вы паставілі задачу спрыяць развіццю даследчай кампетэнтнасці вучняў; тады сродкам можа быць праблемная сітуацыя і вылучэнне школьнікамі гіпотэз).

6. З мэтавым кампанентам разабраліся. Цяпер справа за апісаннем працэсу. Мы раім вызначыць этапы ўрока, правядзенне якіх вядзе да вызначанай мэты, іх пранумэраваць або назваць [1].

7. Для кожнага этапа прапішыце, што будуць рабіць вучні. На ўроку галоўнае – іх праца. Напрыклад, на першым этапе прымаюць ад настаўніка або вырашчваюць сваю мэту; на другім – выконваюць дыягнастычную і карэкцыйную работу (якую, якім чынам?), што дазволіць паўтарыць апорныя для новай тэмы веды (якія?); на трэцім – слухаюць тлумачэнне настаўніка і пры гэтым запаўняюць схему (якую?) і г. д.

8. Для кожнага этапа ўкажыце сродкі, абсталяванне, формы і метады работы, якія будуць выкарыстоўвацца і вучнямі, і настаўнікам.

9. Напішыце, якім будзе дамашняе заданне і як на яго змест паўплываюць вынікі выхаднога кантролю. Пажадана, каб яно было сфакусіравана на поспехах і праблемах, якія выяўлены падчас дыягностыкі. Яно можа быць варыятыўным, але павінна быць пасільным для вучняў, знаходзіцца ў «зоне іх бліжэйшага развіцця». Вучням павінна быць зразумела, чаму менавіта гэтае заданне ім прапануецца выканаць. Запішыце, якія крытэрыі ацэнкі вы прапануеце вучням разам з дамашнім заданнем.

Не кожны ўрок укладваецца ў дадзеную схему. Калі, напрыклад, вы праводзіце перакулены ўрок, то схема апісання заняткаў будзе іншай [2]; калі прымяняеце тэхналогію актыўнай ацэнкі або яе сродкі, то магчыма фармулёўка, дадзенне да вучняў ключавога пытання і арганізацыя працы з ім, а таксама прымяненне крытэрыяў ацэнкі [3]; крыху іншай будзе схема на ўроку рашэння задач. Больш падрабязна прыведзеныя вышэй рэкамендацыі раскрыты ў артыкуле [4].

2. Аб прадстаўленні камісіі вопыту і ўрока

Аўтару дадзенага артыкула, як члену экзаменацыйнай камісіі, на экзамене прыходзіцца чытаць распрацаваныя ўрокі, слухаць настаўніцкія расповеды пра іх, чуць адказы на пытанні экзаментараў. Пры гэтым мне важна прачытаць і (або) пачуць не толькі, што будзе рабіцца на ўроку вучнямі і настаўнікам, але і чаму менавіта гэта будзе на занятках, чаму менавіта так будзе праводзіцца ўрок. Я чакаю тлумачэння. На жаль, не заўсёды яно бывае, што наводзіць на думку: педагог сам

не ведае, чаму ў яго такі ўрок. Ён страчвае балы. Калегі, напішыце, калі ласка, кароткую прэамбулу ці скажыце напачатку свайго выступлення перад камісіяй наступнае:

- для якіх вучняў, для якога класа ўрок (мае ж значэнне, колькі вучняў у класе – 4 або 26; ці ёсць у іх матывацыя на вывучэнне фізікі; якая ў іх базавая падрыхтоўка і па фізіцы, і па матэматыцы, ці плануюць яны ісці на ЦТ па прадмеце і г.д.);

- у якіх умовах будзе праводзіцца ўрок (абсталяванне прадметнага кабінета, выхад у інтэрнэт, наяўнасць фізічных прылад і г.д.).

Магчыма, калі вы станеце напачатку свайго выступлення гаварыць не пра ўрок, а пра абставіны, у якіх ён будзе праводзіцца, нехта з членаў камісіі папросіць вас адразу пераходзіць да расповеду пра сам урок. Дазвольце сабе з ім не пагадзіцца, скажыце, што вы распрацавалі не абстрактны ўрок, а рэальны – для пэўнай адукацыйнай сітуацыі. Паколькі вы жадаеце, каб члены камісіі вас зразумелі, то вы лічыце неабходным звярнуць іх увагу на асаблівасці гэтай сітуацыі.

Патлумачце таксама, якія ідэі, ключавыя моманты вашага вопыту знайшлі адлюстраванне ў вашым уроку. Калі, напрыклад, вядучая ідэя вопыту:

- забеспячэнне пазнавальнай актыўнасці вучняў за кошт ажыццяўлення зваротнай сувязі паміж настаўнікам і вучнямі, паміж самімі навучэнцамі, то патрэбна патлумачыць, як на ўроку гэта сувязь ажыццяўляецца, на якіх этапах, якімі сродкамі [3];

- рэалізацыя цыкла навуковага пазнання для развіцця даследчых здольнасцей вучняў, то патлумачце камісіі, як гэты цыкл рэалізаваны на распрацаваным вамі ўроку [5];

- навучанне ўменням рашаць заданы на аснове паэлементнага падыходу, то якія элементы, у якой паслядоўнасці і як прадугледжана адпрацоўваць на тым уроку, які прадстаўляецца камісіі.

Распавядаючы пра распрацаваны ўрок, пажадана спыніцца на дзейнасці вучняў на кожным з яго этапаў. Асабліва важна – на першым этапе і на завяршэнні ўрока: як вучні даведаюцца аб сваёй мэце і як яны напрыканцы змогуць пераканацца аб ступені яе дасягнення, што ўдалося, што пакуль не і над чым патрэбна папрацаваць. Абгрунтуйце выбар вамі форм, метадаў і сродкаў навучання.

Можна не сумнявацца, што вы ўжо шмат разоў праводзілі ўрок, падобны на той, які рапрацавалі на экзамене. Таму скажыце, якія высновы вы зрабілі пасля яго правядзення: адносна мэты, выхаваўчых і развіцёвых задач, складанасці для вучняў вучэбнага матэрыялу, аптымальнасці выбраных форм, метадаў і сродкаў навучання, дзейнасці настаўніка і вучняў, дасягнутых вынікаў. Як ваш папярэдні вопыт паўплываў на змест і арганізацыю ўрока.

Ваш поспех, калегі, найпрост залежыць ад таго, наколькі часта вы ўключаеце рэфлексію, крытычна ацэньваеце сваю практыку арганізацыі вучэння школьнікаў.